

2025-01-21

Socialdepartementet
103 33 Stockholm
s.remissvar@regeringskansliet.se,
s.sof@regeringskansliet.se
Dnr: S2024/01502

Stärkt stöd till anhöriga: Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga.

S2024/60

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har tagit del av utredningens förslag och lämnar i detta remissvar våra synpunkter med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen).

Sammanfattning

Stiftelsen Allmänna Barnhuset välkomnar utredningens förslag att barn som anhöriga lyfts fram som en tydlig målgrupp i socialnämndens arbete. Det är någonting som Stiftelsen Allmänna Barnhuset har efterfrågat länge för att stärka barns rätt som anhöriga. Förslaget går i linje med FN:s konvention om barnets rättigheter och den nya socialtjänstlagens ambition att stärka det tidiga förebyggande arbetet.

Att uppmärksamma och erbjuda stöd till barn som anhöriga är en viktig åtgärd för att förebygga fysisk och psykisk ohälsa hos barn både på kort och lång sikt. För att detta ska bli möjligt krävs tid, resurser och ökad samverkan mellan hälso- och sjukvården, socialtjänsten, skolan och andra aktörer som möter barn och unga. Två statliga utredningar Stärkt stöd till anhöriga: Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga (SOU 2024:60) och Livsviktigt lärande – fler vägar till kunskap för att förebygga suicid (SOU 2024:66) har nu på kort tid konstaterat att det finns ett stort behov av att utveckla och förbättra stödet till barn som anhöriga i Sverige. Detta bekräftar den bild som Stiftelsen Allmänna Barnhuset har och vi vill poängtera att det är djupt oroande att barns rätt till stöd som anhöriga inte tillgodoses. Utifrån detta vill Stiftelsen

Allmänna Barnhuset påminna om kommentar nummer 8 i FN:s kommitté för barnets rättigheters senaste granskning¹ av Sverige.

8. Kommittén påminner om sina tidigare rekommendationer och rekommenderar att konventionsstaten gör följande:

(a) Inrättar eller utser ett organ på nationell nivå som ska ansvara för det ändamålsenliga genomförandet av konventionen på central, regional och kommunal nivå och i olika sektorer, såsom utbildning, hälso- och sjukvård och sociala tjänster samt rättsystemet.

(b) Främjar ett institutionaliserat samarbete mellan lokala myndigheter för att säkerställa tillgången till och förbättra tillhandahållandet av tjänster för barn och familjer.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att en egen nationell anhörigstrategi för barn är avgörande för att säkerställa nationell samverkan och bygga upp ett hållbart jämlikt stöd över hela landet för barn som anhöriga. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill vidare betona vikten av att detta arbete påbörjas omgående, i nära dialog med barn och unga i enighet med artikel 12 i Barnkonventionen samt med tydligt avsatta resurser för implementering och uppföljning.

För att bidra till en så bred bild och korrekt analys som möjligt av hur stödet till barn som är anhöriga kan stärkas är barn och ungas egen delaktighet nödvändig. Det är också en rättighet utifrån artikel 12 i barnkonventionen. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill därför lyfta fram det arbete som utredningen har gjort med att ge barn och unga som själva är anhöriga möjlighet att uttrycka sina erfarenheter, tankar och förslag på förbättringar i det stöd som erbjuds. Vår förhoppning är att möjligheten till delaktighet för barn och unga som är anhöriga fortsatt får vara en självklar del i det fortsatta arbetet med att bearbeta utredningens förslag, ta fram förslag på proposition samt vid genomförandet av beslutade förslag såväl på nationell, regional och kommunal nivå.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset avgränsar sig till att nedan enbart ge synpunkter på de förslag som rör barn som anhöriga utifrån vårt utvecklingsområde barn som anhöriga.

¹ [CRC/C/SWE/CO/6-7](https://www.unhcr.org/refugees/crc/c/swe/co/6-7)

Kommentarer på utredningens förslag

5.11.1 Socialnämnden ska erbjuda stöd och hjälp till barn som är anhöriga

Utredningens förslag: En ny bestämmelse föreslås i socialtjänstlagen för att förtydliga att socialnämnden ansvarar för att ett barn som är anhörig, får det stöd och den hjälp som barnet behöver

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget. Att barn som anhöriga skrivs in som en tydlig målgrupp för socialnämndens arbete är något som Stiftelsen Allmänna Barnhuset har efterfrågat länge. Förslaget går i linje med FN:s konvention om barnets rättigheter, samt med ambitionen med den nya socialtjänstlagen, där tidigt förebyggande arbete är centralt. Vidare är Stiftelsen Allmänna Barnhuset eniga med utredningens slutsats att utgångspunkten för bestämmelsen ska vara vilka behov som föreligger hos det enskilda barnet och att det därmed inte är ändamålsenligt med en uppräkningslista om i vilka situationer barn som är anhöriga ska få stöd.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill uppmärksamma att utredningen inte har gjort bedömningen att denna nya bestämmelse beräknas leda till ökade kostnader för kommunerna. Stiftelsen Allmänna Barnhusets delar inte den bilden utan menar är att detta är en stor ambitionshöjning för kommunerna som kommer att kräva att det avsätts specifika resurser för att detta ska bli möjligt.

5.11.2 Hälso- och sjukvårdslagen förtydligas

Utredningens förslag: 5 kap. 7 § hälso- och sjukvårdslagen förtydligas så att det framgår att vårdgivare ska vara skyldiga att erbjuda barn som är anhöriga information, råd och stöd. Skyldigheten ska även omfatta syskon. Kravet på varaktighet tas bort.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker delvis utredningens förslag. Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att tillägget att skyldigheten även ska omfatta syskon är väldigt positivt, så även att kravet på varaktighet tas bort.

Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning att det i den tidigare skrivelsen *"ett barns behov av information, råd och stöd ska särskilt beaktas om..."* finns ett behov av att tydliggöra hälso- och sjukvårdens ansvar att inte bara uppmärksamma utan att också erbjuda information, råd och stöd till barn som är anhöriga. Däremot anser Stiftelsen Allmänna Barnhuset inte att formuleringen *"vårdgivaren ska vid behov erbjuda information, råd och stöd till barn om..."* bidrar till utredningens ambition att tydliggöra detta. Risken är att formuleringen *"vid behov"* föranleder förvirring kring vem som ska avgöra om barnet har ett behov av information, råd och stöd eller inte, och att

hälso- och sjukvårdspersonal och/eller förälder/vårdnadshavare får tolkningsföreträde framför det enskilda barnet.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att alla barn ska uppmärksammas som anhöriga och att det är först när vi har hört det enskilda barnet i fråga som vi kan veta om barnet har ett behov av information, råd och stöd eller inte. Detta kopplar också an till FN:s Barnrättskommittés senaste rekommendationer till Sverige²:

20. Kommittén noterar att barns åsikter inte systematiskt beaktas i beslut som påverkar dem och att de flesta kommuner saknar strukturer för att säkerställa att barn deltar i beslutsfattandet, och rekommenderar att konventionsstaten gör följande:

(d) Fortsätter att skärpa åtgärderna för att ge alla barn, inklusive barn i missgynnade situationer, möjlighet att på ett meningsfullt sätt delta i familjelivet, lokalsamhället, skolan och i det kommunala och nationella beslutsfattandet.

Mot bakgrund av detta anser Stiftelsen Allmänna Barnhuset att formuleringen ”vid behov” tas bort från det nya förslaget på lagtext. Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser också att begreppen missbruk och psykisk störning bör ersättas med skadligt bruk/beroende och psykisk ohälsa/sjukdom. Vidare menar Stiftelsen Allmänna Barnhuset att formuleringen ”oväntat avlider” riskerar att begränsa vilka barn och unga som erbjuds stöd.

När ett barns förälder dör oavsett om det är ”oväntat” eller inte ska de erbjudas information, råd och stöd. Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser också att det är anmärkningsvärt att barn som har föräldrar med intellektuell funktionsnedsättning inte finns med i lagtexten och anser att detta måste läggas in.

5.11.3 Patientsäkerhetslagen ändras

Utredningens förslag: 6 kap. 5 § andra stycket patientsäkerhetslagen ändras för att tydliggöra hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar i förhållande till vårdgivarens ansvar. Bestämmelsen ändras även så att den även omfattar syskon. ”Spel om pengar” läggs till i andra stycket 3, så att bestämmelsens ordalydelse motsvarar den i 5 kap. 7 § HSL. Kravet på varaktighet tas bort.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget. Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att tydliggörandet att personal ska uppmärksamma och inte endast beakta ett barns behov är bra, samt att målgruppen breddas till att också innefatta syskon är positivt. Förhoppningsvis kommer det att innebära att fler barn får möjlighet att få den information och det stöd de behöver.

² [CRC/C/SWE/CO/6-7](https://www.unhcr.org/refugees/crc/c/swe/co/6-7)

5.11.4 Barn som anhöriga behöver omfattas av en nationell strategi

Utredningens förslag: Regeringen bör inkludera barn i den nationella anhörigstrategin, alternativt bör det tas fram en särskild nationell strategi som omfattar barn som anhöriga. I samband med detta bör det göras en översyn av i vilken omfattning andra nationella strategier uppmärksammar och omfattar barn som anhöriga.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget. Stiftelsen Allmänna Barnhuset är, precis som det vi förslog till utredningen under utredningstiden, av åsikten att det bör tas fram en egen nationell anhörigstrategi för barn och att den tas fram i samråd med barn och unga med egna erfarenheter av att vara anhöriga. Vidare anser Stiftelsen Allmänna Barnhuset att detta är ett arbete som bör påbörjas så snart som möjligt.

5.11.5 Det av lagstiftningen avseende hälso- och sjukvården behöver följas upp nationellt

Utredningens förslag: Myndigheten för vård- och omsorgsanalys bör få i uppdrag att analysera och följa upp implementeringen av den befintliga hälso- och sjukvårdslagstiftningen om barn som anhöriga.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker förslaget. Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att det är anmärkningsvärt att det aldrig tidigare gjorts en nationell analys av implementeringen av den befintliga hälso- och sjukvårdslagstiftningen som rör barn som anhöriga. Vår bild är inte att det saknats indikationer på behovet av en sådan analys, vi ser därmed väldigt positivt på detta förslag. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill poängtera vikten av att de analyser som genomförs bör vara breda och utgå ifrån en rad olika parametrar för att på bästa sätt kunna ligga till grund för analys, utvärdering och fortsatt utvecklingsarbete. Dels behöver det göras en analys av implementeringen i samtliga regioner, inom olika delar av hälso- och sjukvården (slutenvård, öppenvård, tandvård) samt gällande skillnader mellan olika yrkesgrupper inom hälso- och sjukvården.

Dels behöver en analys göras utifrån parametrar som barnets ålder, kön, etniskt och nationellt ursprung, egen sjukdom eller funktionsnedsättning och socioekonomisk bakgrund. Detta är också något som FN:s barnrättskommitté ser som ett utvecklingsbehov för Sverige inom all datainsamling³.

³ [CRC/C/SWE/CO/6-7](https://www.unhcr.org/refugees/crc/c/swe/co/6-7)

10. Kommittén är oroad över bristen på data uppdelad efter funktionsnedsättning, etniskt ursprung, socioekonomisk bakgrund och migrationsbakgrund, som inte möjliggör tillräcklig analys av barns situation, och rekommenderar att konventionsstaten gör följande:

(a) Stärker sitt system för datainsamling när det gäller både kvalitativa och kvantitativa indikatorer som omfattar alla områden av konventionen, och ser till att data delas upp på ålder, kön, funktionsnedsättning, geografisk plats, etniskt och nationellt ursprung, samt socioekonomisk bakgrund.

5.11.6 Kunskapsstöd till handläggare inom socialtjänsten

Utredningens förslag: Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram stödmaterial för handläggare inom socialtjänsten som handlägger ärenden avseende vuxna personer. Syftet med stödmaterial ska vara att öka kunskaperna om hur handläggarna kan uppmärksamma och stödja barn när deras föräldrar söker stöd hos socialtjänsten.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker delvis utredningens förslag. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill dock poängtera att vi även ser en osäkerhet hos personal inom socialtjänsten som arbetar med barn och familj angående hur barn ska uppmärksammas och bemötas utifrån sitt anhörigskap.

I rapporten *Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa*⁴ lyfter socialsekreterare bland annat att anmälningarna till socialtjänsten inte alltid innehåller någon misstanke om att barnet far illa, utan baseras på att anmälaren har uppmärksammat att t.ex. en person blivit omhändertagen av polisen på grund av berusning eller anmälningar från psykiatri/beroendevårdens slutenvård, utan att ha någon kännedom om barnets sociala situation.

”Barnet lever med den ena föräldern och träffar aldrig den andra som är missbrukare. Vi har några sådana familjer, där barnet och den ena föräldern aldrig träffas – barnet vet kanske inte ens hur föräldern ser ut. Men anmälningar om den missbrukande föräldern inkommer regelbundet”.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill poängtera att ett barn kan ha behov av information, råd och stöd utifrån sitt anhörigskap även om hen aldrig träffar föräldern som är sjuk/har någon form av svårighet.

⁴ [Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa 2021](#)

Men detta behov riskerar att aldrig uppmärksammas om barnet inte får en möjlighet att komma till tals och bli lyssnad på. Maria Heimer, Elisabet Näsman och Joakim Palme⁵ har visat på brister när det gäller barns möjlighet att få komma till tals och bli lyssnade på och få information i kontakt med socialtjänsten. Det starka fokus som socialtjänsten har på utredning och olika familjehandlande insatser kan göra att barns rättigheter som anhöriga förbises. Det gäller inte minst familjehemsplacerade barn. Detta är också något som FN:s barnrättskommitté ser som ett utvecklingsbehov för Sverige⁶.

20. Kommittén noterar att barns åsikter inte systematiskt beaktas i beslut som påverkar dem och att de flesta kommuner saknar strukturer för att säkerställa att barn deltar i beslutsfattandet, och rekommenderar att konventionsstaten gör följande:

(e) Säkerställer att alla berörda yrkespersoner som arbetar med och för barn, inklusive rättsväsendet, systematiskt erhåller lämplig utbildning i barns rätt att höras och att få sina åsikter beaktade.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att om barn i högre grad ska uppmärksammas som anhöriga och även erbjudas stöd så finns det ett behov av kunskapshöjande insatser och stödmaterial även för handläggare som arbetar med barn och unga. Det behöver också ske ett ökat gränsöverskridande samarbete mellan socialtjänstens olika enheter.

Slutligen vill Stiftelsen Allmänna Barnhuset också betona att det redan finns mycket material och modeller, bland annat BRA-samtal⁷, som kan vara ett stöd för personal. Socialstyrelsen bör därför genomföra uppdraget i samråd med andra aktörer samt med barn och ungas delaktighet som en självklar del.

5.11.7 Praktiskt stöd för tillämpning av lagstiftningen om barn som anhöriga inom hälso- och sjukvården

Utredningens förslag: Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram stödmaterial för personal inom olika typer av verksamheter i hälso- och sjukvården i syfte att stödja implementering av 5 kap. 7 § HSL.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker delvis utredningens förslag. Utredningen beskriver att Socialstyrelsen ska överväga om stödmaterial för personal inom hälso- och sjukvården bör riktas till vissa grupper av personal eller vissa verksamheter inom hälso- och sjukvården.

⁵ [Rättighetsbärare eller problembärare?](#)

⁶ [CRC/C/SWE/CO/6-7](#)

⁷ [BRA - Barns rätt som anhöriga - Stiftelsen Allmänna Barnhuset](#)

Vi vill dock poängtera att bestämmelsen i HSL 5 kap 7 § omfattar en mycket stor målgrupp barn och att det inte skulle gagna syftet om möjligheterna för olika personalgrupper och verksamheter att uppmärksamma barn begränsades. Däremot behöver personal i olika verksamheter få konkreta verktyg så att de på ett enkelt sätt som möjligt kan erbjuda alla barn som tillhör målgruppen information, råd och stöd när de är anhöriga.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser också att det är nödvändigt att ansvaret för regionerna att regelbundet arbeta med uppföljning, kompetensutveckling och behovsinventering på området behöver tydliggöras.

5.11.8 Ökade kunskap om barn som anhöriga i skolan

Utredningens förslag: Regeringen bör ge Nationellt kompetenscentrum anhöriga i uppdrag att sprida kunskap om barn som anhöriga bland personal inom elevhälsan och övrig relevant personal i skolan.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag. Stiftelsen Allmänna Barnhuset ser positivt på att skolpersonal lyfts fram i utredningen som en viktig aktör kopplat till frågan om barn som anhöriga. Att vara anhörig som barn är en riskfaktor som i hög grad påverkar barns möjlighet till en lyckad skolgång. Med ökad kunskap hos en bredd av de professioner som möter barnen i skolan – lärare, resurser, fritidspedagoger och elevhälsan, finns möjligheter till bättre stöd i skolan för barn som anhöriga. På så vis kan förhoppningsvis såväl de lång- som kortsiktiga konsekvenserna som anhörigskap kan ha på ett barns skolgång motverkas.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att det är viktigt att Nationellt kompetenscentrum anhöriga genomför detta uppdrag i nära samverkan med andra aktörer som arbetar med området barn som anhöriga. Det behöver göras en grundlig inventering av hur behovet av kunskap ser ut, vilka resurser som finns/saknas samt vilka material som finns för att hjälpa personal att uppmärksamma och stötta barn som är anhöriga. Det är av yttersta vikt att arbetet genomförs i samverkan med representanter för de olika professionerna inom elevhälsa/skola men också barn och unga själva, för att kunna uppmärksamma deras behov och önskemål.

5.11.9 Utveckla målgruppsanpassat föräldraskapsstöd

Utredningens bedömning: Regeringen bör genomföra tidigare förslag om ökad tillgång till föräldraskapsstöd som lämnats av utredningen En uppväxt fri från våld, SOU 2022:70, särskilt förslaget om att Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd får i uppdrag att kartlägga förekomst och behov av målgruppsanpassade föräldraskapsstödsprogram.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill poängtera precis som i vårt remissvar på utredningen En uppväxt fri från våld, SOU 2022:70, att uppdragen även bör innefatta utveckling och planering för implementering av föräldraskapsstöd utöver kartläggning av målgruppsanpassade föräldraskapsstödsprogram.

5.11.10 Barn som anhöriga behöver uppmärksammas i det nationella hälsoprogrammet för barn och unga

Utredningens bedömning: Berörda myndigheter behöver uppmärksamma barn som anhöriga i framtagandet av det nationella hälsoprogrammet för barn och unga. Programmet bör i relevanta delar möjliggöra att barnens situation uppmärksammas i ökad utsträckning och att de och deras föräldrar erbjuds relevanta insatser.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag. Stiftelsen Allmänna Barnhuset ser positivt på förslaget och anser att målgruppen barn som anhöriga tydligt behöver skrivas fram i det nationella hälsoprogrammet för barn och unga samt i relevanta kunskapsstöd. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill poängtera vikten av att barn också erbjuds möjlighet till individuella stödinsatser och att det inte begränsas till insatser endast riktat till föräldrar och/eller hela familjen. Det ökar möjligheterna att erbjuda barn individanpassat stöd utifrån deras egna behov av information, råd och stöd och stärker deras position och möjlighet till delaktighet i sina egna liv.

5.11.11 Riktlinjer för hälso- och sjukvården behöver uppmärksamma och ta hänsyn till barn som anhöriga

Utredningens bedömning: Statliga myndigheter, regioner och kommuner behöver uppmärksamma och synliggöra behov hos barn som är anhöriga inom ramen för arbetet med nationella kunskapsstöd för hälso- och sjukvården.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset instämmer i utredningens bedömning. Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bild av att barn som är anhöriga behöver synliggöras tydligare som målgrupp inom de flesta områden.

6.5 Riktat statsbidrag till stödlinjer för anhöriga

Utredningens bedömning: Regeringen bör anslå ytterligare medel till anhörigorganisationer för att de i ökad utsträckning ska kunna besvara frågor och samtal från anhöriga via telefon, chatt eller liknande.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning. Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att det är positivt att befintliga stödlinjer får ytterligare medel för detta arbete och vill poängtera vikten av att även verksamheter som arbetar med barn som anhöriga som målgrupp får ta del av dessa ytterligare anslag. Vidare menar Stiftelsen Allmänna Barnhuset att anhörigorganisationerna i Sverige idag drar ett tungt lass när det gäller både rådgivning och stöd till anhöriga då både kommuner och regioner hänvisar individer dit. Ofta utan att anhörigorganisationerna erhåller ekonomiskt stöd från kommunen/regionen i fråga. Dessa organisationer är beroende av externt ekonomiskt stöd, som tar en ansenligt mängd tid att söka och återrapportera, för att få verksamheten att fungera.

För att dessa verksamheter inte bara ska få möjlighet att i ökad utsträckning besvara frågor och samtal från anhöriga utan också ges en chans arbeta långsiktigt med att bygga upp sin verksamhet anser Stiftelsen Allmänna Barnhuset att regeringen bör anslå ytterligare medel till anhörigorganisationer generellt.

7.2 Konsekvenser för vuxna anhöriga

Utredningens bedömning: Förslagen bedöms leda till positiva konsekvenser för anhöriga. Förslaget om anhörigkontakt förväntas leda till att vuxna anhöriga som har ett särskilt behov av stöd också får stöd i större utsträckning och att det stödet blir mer likvärdigt över landet.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning. Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att det är stärkande och avlastande, även för barn som anhöriga, att vuxna i deras närhet får stöd utifrån sitt anhörigt skap.

7.3 Konsekvenser för barn

Utredningens bedömning: Samtliga förslag bedöms få positiva konsekvenser för barn som är anhöriga, och för barns rättigheter enligt barnkonventionen, bland annat artikel 6 (rätt till liv, överlevande och utveckling), 12 (rätt till delaktighet), 17 (skydd mot övergrepp och våld), 19 och 24 (rätt till bästa möjliga hälsa). Samtliga förslag är baserade på vad utredningen bedömer är bäst för barn enligt artikel 3 barnkonventionen.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning men vill poängtera behovet av att det avsätts mer ekonomiska och därigenom organisatoriska resurser än utredningen föreslagit för

att dessa förslag ska kunna genomföras och få de positiva konsekvenser de är tänkta att få. Här vill Stiftelsen Allmänna Barnhuset lyfta FN:s barnrättskommittés kommentar⁸:

9. Kommittén påminner om sin allmänna kommentar nr 19 (2016) om offentlig budgetering för förverkligandet av barns rättigheter och rekommenderar att konventionsstaten införlivar ett barnrättsperspektiv i den statliga budgetprocessen för att göra följande:

(b) Fastställa budgetposter för barn i missgynnade eller utsatta situationer, inbegripet barn med funktionsnedsättning, barn som tillhör minoritetsgrupper, barn som lever i fattigdom och barn som är asylsökande, flyktingar och migranter, och säkerställa att dessa budgetposter skyddas även i situationer av ekonomisk kris eller andra nödsituationer.

7.4 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Utredningens bedömning: Utredningens förslag om att erbjuda en anhängkontakt påverkar i viss mån den kommunala självstyrelsen.

Förslaget om att syskon ska inkluderas i hälso- och sjukvårdslagstiftningen om barn som är anhöriga påverkar också den kommunala självstyrelsen. Övriga förslag bedöms inte påverka den kommunala självstyrelsen.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning.

7.5.1 Ekonomiska konsekvenser för kommuner

Utredningens bedömning: Kommunernas kostnader till följd av en ny bestämmelse i socialtjänstlagen om anhängkontakt beräknas öka med 250 000 000 kronor per år.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset ställer sig frågande till utredningens slutsats att förslaget att socialnämnden ansvarar för att ett barn som är anhäng, får det stöd och den hjälp som barnet behöver inte kommer att innebära några ekonomiska konsekvenser för kommunerna.

Utredningens bedömning att kommunerna endast kommer att få ökade kostnader till följd den nya bestämmelsen i socialtjänstlagen om anhängkontakt menar Stiftelsen Allmänna Barnhuset är orimlig utifrån den skillnad som utredningen själv påtalar när det kommer till hjälp och stöd för barn som anhöriga inom socialtjänsten runtom i landet.

Som beskrivet i utredningen har endast 17% angett att deras anhängstöd i dagsläget riktar sig till barn och unga. Den nya skrivelsen kring socialnämndernas ansvar för att erbjuda stöd till barn

⁸ [CRC/C/SWE/CO/6-7](https://www.unhcr.org/refugees/crc/c/swe/co/6-7)

som anhöriga är en ambitionshöjning som kommer att kräva att det avsätts ekonomiska medel för att möjliggöra detta. Om den nya skrivelsen i Socialtjänstlagen ska få verkan för barn som är anhöriga anser Stiftelsen Allmänna Barnhuset att det är nödvändigt att det görs en grundlig beräkning på kommunernas ökade kostnader till följd av detta så att de i likhet med kostnaderna för anhörigkontakt kan ersättas av staten i enlighet med finansieringsprincipen.

Som Barnrättskommittén skrivit fram i sina rekommendationer⁹ till Sverige så är det dels av vikt att resurser kommer barn i utsatta situationer till gagn, samt att skillnader i landet vad gäller tillgång till tjänster behöver utjämnas.

9. Kommittén påminner om sin allmänna kommentar nr 19 (2016) om offentlig budgetering för förverkligandet av barns rättigheter och rekommenderar att konventionsstaten införlivar ett barnrättsperspektiv i den statliga budgetprocessen för att göra följande:

(b) "Fastställa budgetposter för barn i missgynnade eller utsatta situationer, inbegripet barn med funktionsnedsättning, barn som tillhör minoritetsgrupper, barn som lever i fattigdom och barn som är asylsökande, flyktingar och migranter, och säkerställa att dessa budgetposter skyddas även i situationer av ekonomisk kris eller andra nödsituationer."

17. Kommittén uppmanar konventionsstaten:

(d) "Att hantera skillnaderna mellan kommuner för att säkerställa att barn har lika tillgång till tjänster, bland annat när det gäller en god utbildning, lämpligt boende och skydd mot våld och diskriminering."

30. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten ökar kommunernas kapacitet att ge information och stöd till barn med frihetsberövade föräldrar och stöd för att upprätthålla regelbunden personlig kontakt med föräldrarna.

7.5.2 Ekonomiska konsekvenser för regioner

Utredningens bedömning: Regionernas kostnader till följd av ändringar i hälso- och sjukvårdslagen om syskon som är anhöriga beräknas uppgå till 50 000 000 kronor per år.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning till viss del. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill betona att det redan utifrån befintlig lagstiftning behövs mer resurser för att verksamheterna och dess personal ska ha möjlighet att uppmärksamma och erbjuda alla barn som är anhöriga information, råd och stöd. Utifrån vikten av att alla dessa barn uppmärksammas i tid både utifrån den besparing av både mänskligt lidande och framtida kostnader för samhället som

⁹ [CRC/C/SWE/CO/6-7](https://www.unhcr.org/refugees/article/2016/06/2016-06-20-crc-c-swe-co-6-7)

det kan innebära på sikt anser Stiftelsen Allmänna Barnhuset att det är viktigt att denna summa följs upp och justeras om den skulle visa sig otillräcklig.

7.10 Finansiering

Utredningens bedömning: Kommunernas och regionernas kostnader till följd av ändrade bestämmelser i socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen beräknas öka med 300 000 000 kronor per år. Staten behöver enligt finansieringsprincipen ersätta kommuner och regioner med 300 000 000 kronor via Utgiftsområde 25 i statens budget. Statens kostnader för ökat stöd till anhöriginjer beräknas uppgå till 2 000 000 kronor per år. Kostnaderna för en informationsportal beräknas uppgå till högst 16 500 000 i två år och därefter 4 500 000 kronor till 9 000 000 kronor per år beroende på ambitionsnivå. Beroende på fördelning av ansvar för finansieringen kan kostnaderna landa hos antingen staten eller kommuner och regioner.

Statens kostnader för övriga regeringsuppdrag beräknas uppgå till 10 500 000 kronor per år under två år. Finansieringen bör ske genom att omdisponera medel inom statens budget Utgiftsområde 9 med 250 000 000 kronor från anslaget 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet, och med 50 000 000 kronor från anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att förslagen för att stärka stödet till anhöriga är viktiga och att medel för att genomföra dem kommer att behövas. Om förslagen av finansiering kommer att räcka för att genomföra utredningens förslag fullt ut bör utredas ytterligare.

Den gedigna kunskapsinhämtning som utredningen gjort visar på de stora brister som finns idag och vikten av att stärka stödet och rättigheterna för anhöriga vuxna och barn samt behovet av förändring.

7.12 Övriga konsekvenser

Utredningens bedömning: Förslagen kan få indirekta positiva effekter för jämställdheten och de integrationspolitiska målen. Förslagen bedöms ha vissa positiva konsekvenser för sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet samt brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning.

8 Ikraftträdande

Utredningens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2026.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag.

Ärendet har beretts av Åsa Lundström Mattsson, Janina Fryckholm och Bonnie Friedh.

Stockholm 2025-01-21

Anne-Marie Brodén

Ordförande

Ulrika Heie

Vice ordförande